Landdistriktsudvalget
5. oktober 2020
/hant

Det analytiske grundlag for Landdistriktsudvalgets arbejde

Baggrund og status
Landdistriktsudvalget besluttede ved sin opstart at ville tage udgangspunkt i viden, både forskeres viden om landdistriktsudvikling og konkret om Viborg Kommunes mindre byer, landsbyer og landdistrikter.

Der blev derfor udarbejdet en række analyser af vækst, socioøkonomi, tomme boliger m.v. Det mest summariske billede af disse analyser ses i nedenstående.

Mulige perspektiver

Civilsamfunds-styrke
I *Længe leve landsbyerne – en metode til strategisk planlægning af landsbyer*, som udkom i maj 2020, gav Realdania et bud på at skabe grundlag for strategisk planlægning af landsbyer. Et væsentligt element i dette er en måling af civilsamfundsstyrken, idet det indikerer, hvor meget landsbyerne selv kan være med til at løfte udviklingen. Tidligere forskning har vist, at forskellen på vækst og tilbagegang, hvor de øvrige rammevilkår er ensartede, netop er civilsamfundsstyrken.

I de indledende analyser var landdistriktsudvalget også inde på dette og inddrog om der er høj, middel, eller lav foreningsaktivitet, men indikatoren var meget usikkert, da foreninger dækker over flere byer etc. Udvalget overvejede at gå videre bl.a. ved en spørgeskemaundersøgelse, men gennemførte det ikke.

En sådan måling, sammenholdt med de andre analyseparametre, fx vækst, kan give inspiration til nye handlinger, både for udvalget og for de enkelte lokalsamfund.

Målingen af civilsamfundsstyrken kan styrkes ved at inddrage flere elementer fx evnen til at realisere udviklingsprojekter (antal ansøgninger til puljen med mindre projekter og evt. andre kommunale puljer), dette er for eksempel gjort i en analyse fra Randers Kommune. I Realdanias analyse arbejdes med et spørgeskema, som indsættes nedenfor. Det er alene udfyldt af én repræsentant for den pågældende bys borgerforening, men emnerne er relevante og kunne med fordel omformuleres, så det kunne anvendes til en spørgeskemaundersøgelse blandt alle borgere.

Spørgeskemaundersøgelse af civilsamfundets styrke

1. Engagement og frivillighed

1.1 Er der generelt et bredt forankret engagement i byen? (F.eks. i modsætning til at få ildsjæle driver eventuelle aktiviteter i landsbyen)

1.2 Kommer der løbende nye frivillige kræfter til foreningerne og landsbyens øvrige organiseringer?

2. Foreninger og uformelle organiseringer

2.2 Har landsbyen foreninger, der udviser særligt lokalt engagement, og dermed spiller en særlig rolle for landsbyens udvikling?

2.3 Har landsbyen uformelle organiseringer, der udviser særligt lokalt engagement, og dermed spiller en særlig rolle for landsbyens udvikling?

2.4 Nævn gerne specifikt navnet på landsbyens lokale borgerforening og/eller lokalråd, og hvor mange medlemmer har den/det ca.?

3. Lokalsamfundsorienterede virksomheder

3.1 Har landsbyen borgerdrevne organiseringer, der spiller en særlig rolle for landsbyens udvikling? (F.eks. brugsforeninger, delebilsordninger, anpartsselskaber der foretager nedrivninger af tomme bygninger eller lign.)

3.2 Har landsbyen virksomheder, som spiller en særlig rolle lokalt? (F.eks. lokale håndværkervirksomheder, der udvikler byen, landmænd, der opkøber faldefærdige bygninger og river dem ned, mv.)

4. Samarbejdskultur

4.1 I hvilken grad arbejder de forskellige typer af aktører og organiseringer sammen om projekter, der er forankret i landsbyen?

4.2 Arbejder foreningerne og/eller virksomhederne sammen med kommunen?

5. Faciliteter

5.1 Bruges landsbyens faciliteter som mødesteder?

5.2 I hvor høj grad tager borgerne ejerskab og vedligeholder landsbyens faciliteter?

5.3 Hvilke faciliteter fungerer som mødesteder i landsbyen - og hvordan? (Et mødested kan både være en konkret facilitet f.eks. forsamlingshus, men også 'foran Brugsen', 'parkeringspladsen ved skolen' og 'ved kirken')

6. Fællesskab

6.1 I hvilken grad synes du, der er et stærkt fællesskab i landsbyen?

7. Landsbyens potentialer

7.1 Hvad er landsbyens særlige potentiale(r)? Nævn 1-4 af de største/mest oplagte potentialer for landsbyen?

7.2 Hvad er landsbyens særlige udfordring(er)? Nævn 1-4 af de største udfordringer som landsbyen står overfor?

7.3 Hvordan er landsbyens (civilsamfunds) udvikling generelt? (F.eks. om nye initiativer bliver løbende sat i gang, og flere og flere borgere engagerer sig i byens udvikling)

7.4 Opleves landsbyen generelt som en god landsby?

Geografiske data
Realdania inddrager også en række geografiske data, som er udvalgt med baggrund i udvalgets for levedygtige landsbyers karakteristik af en levedygtig landsby.

På den baggrund kunne landdistriktsudvalgets analyser suppleres med en indikator fremkommet ved en scoring (0,1) på følgende:

- Byen har en skole
- Byen har et dagtilbud
- Byen har et mødested (udover ovenstående to)
- Byen har en dagligvarebutik

Opsummering
Landdistriktsudvalget kan med de to elementer, civilsamfundsstyrke og geografiske data, få tilføjet ny viden, forklaringer og inspiration. Dette kan styrke muligheden for at pege på mulige udviklingsspor for den enkelte landsby, kombineret med screeningen af landsbyer som også bl.a. peger på turistmæssige potentialer.